

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

**Факультет дошкільної педагогіки та психології
Кафедра сімейної та спеціальної педагогіки і психології**

Г. К. Кавиліна

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ**

«ПРАКТИКУМ З ЛОГОПЕДІЇ»

*для здобувачів вищої освіти 3 року навчання
за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальності:
012 Дошкільна освіта, освітньої
(освітньо-професійної) програми: «Дошкільна освіта.
Спеціалізація: Логопедія»*

Одеса – 2023

УДК 376.37

К 12

Розглянуто на засіданні кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології, протокол від 30 березня 2023 року № 8а

Рекомендовано до друку вченою радою ДЗ «Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського» Протокол від 27.04.2023 року № 11

Рецензенти:

О. Г. Бабчук – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

О. І. Кисельова – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри електроніки та мікросистемної техніки Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку.

Кавиліна Г. К. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з дисципліни «Практикум з логопедії» для здобувачів вищої освіти 3 року навчання за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальності: 012 Дошкільна освіта, освітньої (освітньо-професійної) програми: «Дошкільна освіта. Спеціалізація: Логопедія». Одеса: ДЗ «ПНПУ ім. К.Д. Ушинського», 2023. 20 с.

Методичні рекомендації створені для надання методичної допомоги під час підготовки та виконання самостійної роботи здобувачами вищої освіти 3 року навчання за першим (бакалаврським) рівнем освітньо-професійної програми. Зміст методичних рекомендацій відповідає навчальному плану спеціальності 012 Дошкільна освіта. Спеціальна освіта та робочої програми з дисципліни «Практикум з логопедії». Завдання для самостійної роботи та ІНДЗ розроблені з метою формування професійних компетентностей і вдосконалення у здобувачів вищої освіти знань, умінь та навичок з дисципліни «Практикум з логопедії».

© Кавиліна Г. К., 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Самостійна робота.....	6
2. Питання для самоконтролю.....	6
3. Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ), написання есе.....	8
4. Приблизна тематика есе (за вибором).....	8
5. Зміст та методичні рекомендації щодо виконання ІНДЗ (есе).....	9
6. Класифікація есе та правила написання.....	11
7. Основні принципи академічної доброчесності при написанні ІНДЗ.....	13
8. Критерії оцінювання самостійної роботи та ІНДЗ...	15
9. Розподіл балів, які отримують студенти за резуль- татами поточного і підсумкового контролю.....	17
Література.....	18

Вступ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Практикум з логопедії» здобувачі вищої освіти мають оволодіти міцними знаннями, уміннями та навичками з логопедичної діагностики та корекційної роботи щодо подолання порушень звукової сторони мовлення в дітей дошкільного віку з різною мовленнєвою патологією.

Мета навчальної дисципліни: «Практикум з логопедії» – допомогти сформувати у студентів уявлення про систему логопедичної роботи в закладах дошкільної освіти, а також утворити практичні вміння та навички логопедичної діагностики та корекції порушень звукової сторони мови у дітей дошкільного віку з різною мовленнєвою патологією.

Очікувані результати навчання дисципліни:

Здобувач вищої освіти повинен знати: сутність різноманітних логопедичних технологій корекційної роботи; важливість проведення корекційних вправ у роботі з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення; володіти понятійно-категоріальним апаратом з урахуванням складності визначення та застосування категорій у сучасній науці і практиці логопедичного обстеження і корекції в осіб з вадами психофізичного розвитку.

Здобувач вищої освіти повинен уміти: поєднувати в навчально-корекційному процесі елементи традиційних та інноваційних педагогічних технологій; використовувати надбання педагогів-новаторів, опираючись на діалектику взаємоперетворення інновацій і традицій; розробляти та впроваджувати нововведення в корекційній роботі з дітьми-логопатами; створювати розвивально-корекційне середовище, використовуючи інноваційний дидактичний матеріал для навчання дітей з вадами мовлення в закладах дошкільної освіти.

Самостійна робота є необхідною складовою вивчення дисципліни «Практикум з логопедії». Самостійна робота вчить студентів аналітизму, об'єктивності у трактуванні наукових явищ і процесів.

Контроль та перевірку її виконання проводять викладачі,

які забезпечують лекційний і практичний курси. Оцінюється самостійна робота згідно загальних критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів. Темі самостійної роботи представлені в силабусі дисципліни, крім того їх повідомляє лектор на першій лекції змістовного модуля, а також знайомить здобувачів вищої освіти з графіком перевірки самостійної роботи.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача, практикум тощо. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи студенту також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна і періодична література.

Здобувачі мають самостійно оволодіти теоретичним матеріалом з теми, що виноситься на самостійне вивчення, виконати завдання передбачені програмою, підготуватись до практичних занять та виконати ІНДЗ. Рівень засвоєння матеріалу оцінюється згідно з критеріями оцінювання та розподілом балів.

1. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		денна	заочна	
1.	Онтогенез дитячого мовлення.	10	15	усне опитування
2.	Виразність мовлення та порушення фонематичного слуху.	10	14	
3	Артикуляційні ознаки звуків мови. Опорні звуки для постановки приголосних.	10	15	
4.	Порушення вимови свистячих звуків та їх виправлення	10	14	усне опитування
5.	Використання логопедичних зондів при постановці звуків.	12	15	
6.	Логопедичне обстеження дітей дошкільного віку (за допомогою мовленнєвої картки)	12	15	
Разом		64	88	залік

2. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. В якому віці починає функціонувати слуховий аналізатор у немовля?

2. Яка роль зорового аналізатора у виникненні мовлення?

3. Яка послідовність становлення звуковимови дитини?

4. Дайте визначення гуління. В якому віці воно з'являється?

5. Проаналізуйте послідовність засвоєння звукової сторони мовлення.

6. Як ви розумієте визначення «ситуативне мовлення»? Наведіть приклади.

7. Як ви розумієте визначення «контекстуальне мовлення»? Наведіть приклади.

8. Дайте визначення виразності мовлення.

9. Назвіть засоби виразності мовлення.

10. Назвіть структурні компоненти інтонації та схарактеризуйте їх зміст.

11. Найпоширенішими порушеннями мовлення в дітей дошкільного віку є порушення ... (звуковимови). Які групи звуків зазвичай порушуються?

12. Назвіть форми порушення вимови звуків.

13. Які основні етапи роботи з виправлення звуковимови Ви знаєте?

14. Назвіть мету та зміст роботи на підготовчому етапі.

15. Які вимоги висуваються до проведення артикуляційної гімнастики?

16. Які звуки називаються опорними? Наведіть приклади опорних звуків для звуків [с], [ш], [л], [н].

17. Назвіть мету та зміст роботи на етапі постановки звуку.

18. Які три основні способи постановки звуків Ви знаєте?

19. Проаналізуйте поняття «сигматизм» і «парасигматизм», чим вони відрізняються?

20. Яке положення органів артикуляції спостерігається при спотвореному промовлянні свистячих звуків?

21. Яка послідовність етапів виправлення вимови свистячих звуків?

22. Розкрийте поняття «логопедичні зонди».

23. Для чого використовують логопеди зонди?

24. Класифікація зондів.

25. Які зондо-замінники можна використовувати?

26. В яких випадках застосовуються зонди довгий і короткий дзьобик?

27. Для чого необхідно застосовувати мовленнєву картку в роботі?

28. Структура мовленнєвої логопедичної картки.

29. Проаналізуйте особливості та з'ясуйте специфіку логопедичного обстеження при дизартрії.

30. Проаналізуйте особливості та з'ясуйте специфіку логопедичного обстеження при ринолалії.

3. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ), НАПИСАННЯ ЕСЕ

№ з/п	Завдання	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Онтогенез дитячого мовлення.		
2.	Виразність мовлення та порушення фонематичного слуху.		
3.	Артикуляційні ознаки звуків мови. Опорні звуки для постановки приголосних.		
4.	Порушення вимови свистячих звуків та їх виправлення		
5.	Використання логопедичних зондів при постановці звуків.		
6.	Логопедичне обстеження дітей дошкільного віку (за допомогою мовленнєвої картки)		
Разом		20	20

4. ПРИБЛИЗНА ТЕМАТИКА ЕСЕ (ЗА ВИБОРОМ)

№ з/п	Тематика	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Сучасні дослідження мовленнєвого розвитку дитини.	20	
2	Особливості роботи логопеда з дітьми з особливими освітніми потребами.		
3	Напрямки роботи з дітьми із ФФНМ		
4	Порушення словоутворення у дітей старшого дошкільного віку.		
5	Використання логопедичних зондів у постановці звуків		
6	Авторські логопедичні картки.		
Разом		20	

5. ЗМІСТ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНЗД (ЕСЕ)

Індивідуальна навчально-дослідні завдання є видом поза-аудиторної індивідуальної діяльності здобувача вищої освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД написанням та оприлюдненням есе.

Мета ІНЗД: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Есе́ (фр. *essai*, фр. вимова: [ese] – спроба, нарис, від лат. *exagium* – зважування) – невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми; це жанр, який лежить на перетині художньої, публіцистичної та науково-популяризаторської творчості. Для студентів есе це невеликий твір у прозі, нарис наукової проблеми у ненауковому стилі; вид самостійної творчої роботи. Крім того це окремий літературний, критичний, історичний, прозовий жанр, за допомогою якого автор:

- трактує обрану тему,
- створює вільну композицію,
- передає особисті враження та думки,
- аргументує докази у вільній і, інколи, суперечливій формі.

Есе входить до групи наукових праць, але стоїть у цій лінійці дуже відокремлено. В есе трикомпонентна структура – вступна, основна та заключна частина. Це класична структура науково-публіцистичного твору, але на змісті цих елементів зупинимось більш докладно:

1. *Вступ.* Потрібно пробудити у читача зацікавленість, захопити, продемонструвати, що далі йтиметься про важливе та потрібне. У вступі автор формулює проблему і доносить її суть, виявляє власні емоції та переконує читача у важливості

досліджуваного питання.

2. *Основна частина.* Проблема розглядається з різних точок зору, зокрема з історичного аспекту. Автор стверджує, пояснює, наводить приклади, аналізує, висловлює підсумкове судження, формулює висновки. Ці завдання хіба що умовно поділяють основну частину на підпункти. Звичайно, вони повинні слідувати логічно, один за одним, розкриваючи тему дослідження.

3. *Висновок.* Підсумкова частина об'єднує всі висновки в одну останню думку і допомагає читачеві дійти логічного результату прочитаного, осмислити аргументи, сформулювати власну думку – так чи ні, а може навіть спонукати продовжити дискусію.

4. *Список джерел.* Іноді есе містить посилання на цитати з книг, дані офіційних ресурсів. Їх необхідно оформити як повноцінний список використаної літератури. На всі запозичені дані або цитування потрібно зробити посилання. Джерела подаються по мірі їх появи або ж в алфавітному порядку. При використанні алфавітного порядку спочатку йдуть праці вітчизняних авторів, законодавчі акти, періодичні видання розміщені за першими літерами прізвищ або заголовків, після – роботи іноземних вчених, далі – ресурси Інтернету.

5. *Додатки.* Структура есе не передбачає оформлення додатків. Однак жорсткої заборони на їх наявність не існує. Сюди виносяться матеріали, які допомагають краще зрозуміти суть викладених доказів.

Правила оформлення есе: обсяг 3 – 7 сторінок комп'ютерного тексту, який оформлюється згідно наступних вимог:

- формат паперу А4;
- береги: лівий 3 см, всі інші – 1,5 см.;
- шрифт Times New Roman, кегель 14, інтервал 1,5;
- нумерація сторінок в верхньому правому куті.

Назва друкується жирним шрифтом, решта тексту – звичайним.

Список літератури (за наявності оформлюється згідно з вимогами ДСТУ 8302: 2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. URL: <https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2019/02/prykłady-oformlennja-bibliorafichnoho-opysu-zhidno-dstu-8302.pdf>).

6. КЛАСИФІКАЦІЯ ЕСЕ ТА ПРАВИЛА НАПИСАННЯ

За змістовним наповненням есе бувають аналітичними, оповідальними, описовими, рефлексивними, зіставними, критичними та іншими. Перший та останній вид із цього переліку можна назвати пріоритетними для наукових праць. Тобто, описуємо ми у школі, а в закладі вищої освіти вже передбачається вміння мислити, аналізувати та критикувати. Літературна форма як критерій дозволяє класифікувати есе на такі види:

- нотатки,
- лист,
- нарис,
- рецензія,
- сторінка щоденника,
- лірична мініатюра.

Студентам задають переважно рецензії, нотатки та нариси. Хоча впливає і дисципліна, і факультет. З дисципліни «Практикум з логопедії» передбачається написання есе у виді рецензії, нарису чи нотатку (якщо йдеться про тему «Авторські логопедичні картки»).

Правила написання есе. Ми вже згадали про мінімум правил, але підкреслимо важливі аспекти, без яких нікуди:

1. Заголовок. Чіткий, місткий, точно відповідає темі та змісту.
2. Логічна послідовність, внутрішня структура.
3. Унікальність та авторський виклад. В есе мають бути викладені власні думки і критичні погляди, результати аналізу наукових і практичних джерел.

4. Науково-публіцистичний стиль, без жаргонізмів і просторіччя.
5. Грамотність. Це стосується всіх аспектів, включаючи точні фактичні дані, пунктуацію.
6. Оформлення та форматування відповідно до вимог кафебри.
7. Предметна аргументація, велика кількість аргументів, висновків, прикладів, життєвих ситуацій.
8. Чітка суб'єктивна позиція автора, його думка, оцінка, аналіз.
9. Відповідність сучасним науковим поглядам та реаліям, відсутність фантазійності та протиріч аксіомам, тобто тому, що достовірно встановлено наукою та запереченню не підлягає.

Помилки під час написання есе

Головні помилки в есе – розмита думка автора та нечітка тема. Мається на увазі текст, в якому настільки широке охоплення міркувань, що просто загубився логічний ланцюжок і зв'язок. Суб'єктивізм необхідний, але не настільки, щоб забути про наукову проблему.

До рейтингу провалів входить неунікальність. Не можна переписати чужі думки, хай навіть своїми словами. Потрібно виявити індивідуальний підхід. У цьому жанрі як ніде важливо чинити саме так. І не варто боятися, що в есе майже необмежені можливості творчості. Це найкращий формат сказати своє слово.

Помилка – використовувати неактуальні дані та застарілі аргументи. Не наводити прикладів і реальних випадків. Тобто, просто викладати сухі факти, вставляючи фрази серії «я думаю, і я переконаний». Потрібно ставити собі такі питання: «Чому це передусє?», «Чим довести?» тощо.

Не перевищувати заявлену кількість сторінок (3-7), не зловживати цитатами на ілюстративним матеріалом, використовувати доведені статистичні дані, як аргумент підтвердження власної науково-пошукової позиції.

7. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПРИ НАПИСАННІ ІНДЗ

Одним з основних завдань Закону України про освіту (прийняття від 05.09.2017; набрання чинності 28.09.2017, ст. 42) є удосконалення правових механізмів реалізації конституційного права громадян на рівний доступ до якісної освіти на всіх рівнях; створення умов для освіти особи упродовж життя (запровадження таких видів освіти як формальної, неформальної та інформальної); удосконалення нормативно-правової бази освіти, у тому числі розроблення новітніх програм, зорієнтованих на модернізацію системи перепідготовки, підвищення кваліфікації та стажування педагогічних, науково-педагогічних працівників і керівників навчальних закладів, тощо.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів, як нових наукових результатів;

- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- списування – використання письмових робіт із зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (курсова робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);

- позбавлення академічної стипендії;

- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ІНДЗ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Самостійна робота	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; самостійно та за допомогою викладача може виконувати частину практичних завдань; знає послідовність виконання завдання; практичні завдання містять багато суттєвих відхилень від установлених вимог, при їх виконанні потребує систематичної допомоги викладача.
	2 бали	Здобувач самостійно і логічно відтворює фактичний і теоретичний матеріал та наводить приклади; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання, уміння у стандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання відповідно до методичних рекомендацій; практичні завдання мають окремі помилки; користується необхідними навчально-методичними матеріалами.
	3 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; си-

		стематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
ІНДЗ (есе)	0	Побудоване висловлення характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексики і граматична будова мовлення; теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним.
	0-5	За обсягом висловлення сягає норми, тему розкрито, виклад загалом зв'язний; наведено один доречний аргумент; наведено непереконливий приклад; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами; робота характеризується недоліками за показниками: помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий, неточно дібрані слова й синтаксичні конструкції.
	6-10	Самостійно побудований послідовний, повний, логічно викладений текст; сформульовано тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкрито тему, висловлено основну думку; наведено один доречний аргумент; вдало дібрано лексичні засоби; наведено один доречний приклад; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації тощо.

**9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ
СТУДЕНТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОТОЧНОГО
І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ**

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)		ІНДЗ	Сума
Теми	Бали	Разом	0–100
Тема 1	0–15	0–90	
Тема 2	0–15		
Тема 3	0–15		
Тема 4	0–15		
Тема 5	0–15		
Тема 6	0–15		
		0–10	

Шкала оцінювання за всіма видами контролю:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	зараховано
82–89	B	зараховано
74–81	C	
64–73	D	зараховано
60–63	E	
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЛІТЕРАТУРА

1. Бегас Л. Д. Логопедичні практикуми. Навчально-метод. посібник. Умань: УДПУ ім. Павла Тичини, 2016. 123 с.
2. Каменєва-Замараєва Т. В., Рудяк Л. В., Тимошенко Л. М. Розмовник. Логопедичні завдання для роботи вихователя: Харків: Вид. група «Основа», 2013, 256 с.
3. Кравченко А.І., Мороз Л.В., Стахова Л.Л., Ласточкіна О.В. Логопедично-реабілітаційний супровід дітей із порушеннями психофізичного розвитку: монографія / за ред. А. І. Кравченка. Суми: ФОП Цьома С. П., 2021. 288 с.
4. Кравченко І. В. Ігри у логопедичній роботі: навч. посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. 260 с.
5. Ласточкіна О.В. Нормативно-документальне забезпечення та облаштування логопедичного кабінету в освітньому закладі: навч. посібник. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2019. 140 с.
6. Мартиненко І.В. Комунікативний тренінг для дошкільників з порушенням мовлення: навч.-метод. посібник. Харків: Ранок, 2018. 120 с.
7. Мороз Л. В., Кравченко А. І. Мовленнєва і сенсорні системи та їх порушення: навч. посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. 192 с.
8. Навчальна логопедична практика в освітніх і медичних закладах : методичні рекомендації для студентів напряму підготовки 016 Спеціальна освіта вищих педагогічних навчальних закладів / укладач: О.В. Ласточкіна. Суми: ФОП Цьома С.П., 2020. 48 с.
9. Олійник Г.А. Виправлення недоліків звуковимови й мовлення в учнів: посібник. Київ: КНТ, 2007. 148 с.
10. Рібцун Ю. В. Характеристика фонетико-фонематичної складової мовлення дітей п'ятого року життя із ФФНМ. *Український логопедичний вісник*: зб. наук. пр. Вип. 2. 2011. С. 36–53.
11. Рібцун Ю.В. Дитина з порушенням мовленнєвого розвитку: посібник. Харків: Ранок, 2018. 256 с.
12. Рібцун Ю.В. Дошкільнятко: корекційно-розвивальна та навчально-виховна робота з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення: навч.-метод. посіб.

Тернопіль: Мандрівець, 2016. 192с.

13. Рібцун Ю.В. Формування фонологічного компоненту мовленнєвої діяльності у дітей за умов нормального та порушеного онтогенезу. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*: зб. наук. пр. 2012. № 22. Київ, 2012. С. 219–222.

14. Савінова Н. В., Корнієнко І. В., Берегова М. І. Викладання курсу «Логоритміка та ігри в логопедичній роботі» студентам спеціальності «Спеціальна освіта (логопедія)»: посібник. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018. 160 с.

15. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови фонем у дітей: навч. посіб. Тернопіль, 2011. 160 с.

16. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 308 с.

17. Стахова Л. Л. Нумо, звуки, відгукніться! Домашній логопедичний зошит із розвитку мовлення дітей шостого року життя. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 44 с.

18. Стеріополо О. Фонетичний аналіз підготовленого і спонтанного мовлення. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Лінгвістичні науки*: зб. наук. праць. Одеса: Інф.-видав. центр ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2021. № 32. С. 106-117.

19. Тарасюк А.І. Особливості мовленнєвого розвитку дітей із сенсорною алалією *Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти*. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2020. С.234-329.

20. Шеремет М.К. Стахова Л.Л., Кравцова І.В., Кравченко А.І. Організація корекційно-розвивальної роботи в групах для дітей із порушеннями мовлення (орієнтовне планування та методичні рекомендації). Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. 186 с.

21. Шеремет М.К., Ревуцька О.В. Логопедія: навчальний посібник. Київ: Слово, 2009. 244 с.

22. Steriopolo O. I. *Phonetik und Phonologie des Deutschen*. Видавничий центр КНЛУ. 2018. 395 р.

Навчально-методичне видання

Ганна КАВИЛІНА – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

З ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАКТИКУМ З ЛОГОПЕДІЇ»

*для здобувачів вищої освіти 3 року навчання
за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальності:
012 Дошкільна освіта, освітньої
(освітньо-професійної) програми: «Дошкільна освіта.
Спеціалізація: Логопедія»*

Авторська редакція
Виготовлено з готового оригінал-макету

Підписано до друку 01.05.2023 р. Папір офсетний.
Формат 60×90/16. Гарнітура «Times New Roman».
Ум.-друк. арк. 1,2.